

כנגדו. ואז [מן]ישב יפה. כי כך מנגה יסוף משמיעין קול למורחוק. וה"ץ בחספתא (יחזא פ"א ה"ח) א' זו היא אצבע [צורה] זו אצבע גדולה של ימין. ועלה קחני למישמע מינה.

תקרי

ר' ישמעאל (ס' ע"א). מוכח והם דר' שמעון סבר דמיווח גוי פוסר. ובפר' קמא דבכורות משמע דר' שמעון סבר דאינו פוסר. וקשאי רידיו אדידיה'.

תקיט

פרק ב' (ס' ע"ב). **מעשה באחד שזרע כרמו של' חבריו סמדר ובא מעשה לפני חכמים ואמר את הזרעים והגירו את הגפנים'**. ורבו פירו', והלכות על זה וסברות לאין קץ ואין לעמוד על סוף השמעה. וקשיות לרוב עליה. תחלת הדבר, מצאנו איסור כלאים בחיטה ושמורה כמו שמצינו בדברי ר' יאשיה'.

וחכמים אין חולקין אלא במה שפוסר עד שזרע אלו ג' כמו שמצינו בכמה מקומות'. ויותר היה נראה לאסר מוחמשת המינין מכל שאר זרעים. על כן לא נודע מהו קנבוס ולוין אסרה תורה, דהא לרבנן דפליגי עליה דר' יאשיה אסור אפילו חטה או שמורה, כוהיא דקדושיין בסוף פרק קמא (לט ע"א) רב ענן ורב נחמן אולי באורחא חזו ההוא גבוא דזרע ביני גופני אמר ליה לא צהירתי קיימא לן כר' יאשיה, מכלל דלרבנן אסור אפילו בלא שלש. וגם הטעם לא נודע לנו'.

ג. עיי' להלן סי' תקנע שם הדחוב רבננו. ד' ואמאי וכי רבי השתא תמם קנבוס ולוין אסרה תורה שאר זרעים בדרבנן הוא דאסרי'. ה. ברכות כב ע"א וש"י: רבי יאשיה אומר לעולם אינו חייב עד שזרע חטה שמורה וחרצר במפולת יד'. ו. עיי' להלן. ז. וכן הקשה רשב"ט לראב"ן בס' ראב"ן סי' גג. ח. וכי' הוראם בס'י שפס'. וכתב 'קנבוס ולוין איכא למימר הלמי' ושמעתי דנשתמע לן קרא הכי לא חזע כדכין כלאים לא חזרע זרעים הדחובים לפרס' ודיעו ה' מינן וקנבוס ולוין שהפרי בראש השבילה והענף בראש האשכול. ט. בכי"א אפשר לקרוא: פלא'. י. היינו שאין מלאהך וגוי' אלא בה' מיני דגן. וכן פירש את הפסוק הרבי'א [הריד בס' דרך אמונה הלי תרומות

והרי"א למורי לפורש קנבוס ולוין אסרה תורה, זה שזרע כרמו של חבריו סמדר משאר זרעים היו, כי ה' מינין אסריין מן התורה, כל שאר זרעים אינן אסריין אלא מדרבנן. ובא התלמוד ללמדנו כי קנבוס ולוין אסורים הוכם כחמשת המינין. או כשביל שהן נקראין שדה או מטעם אחר. ושמא יש דרשה שהיא מרבין לכלאי הכרם כחמשת המינין'. כי המליאה מא"י משמע כמו מלאהך ודמץ' לא תאזר (שמה כב כה) שאינו אלא' בה' מינין'. ואין לנו לדקדק אלא שזה כלל דבר, כי שאר הזרעים אינן בכלל המליאה בכלאי הכרם חוץ מהקנבוס ולוין. אלא עד שזרע קנבוס ולוין חרצין כחיטה ושמורה וחרצן. ולאו דוקא נקט'א חטין ושמורין'.

מענה צא דוקק כל עניני כלאי הכרם וכלאי הורעס'". כל הזרעים אסריין בכרם מרבנן. ובכשות היא פלוגתא'. וכן בקוצים וכן בקנבוס מחלוקת במשנה פרק ה' (מ"ח). משום דאינן מאכל. כרתגן (שס) האירוס וחקיסוס ושושנת המלך וכל מיני זרעים אינן כלאים בכרם. כי אין כלאים אלא בדבר מאכל. וקנבוס שאמרו אסור אינו קנבא' אלא מין אחר שהוא בר מאכל. וכן מצינו בתוספתא"י, רבינו מאיר'י משום רבוי.

ובכלאי הכרם לא נאסרו אלא בארץ. כדאמרינן בסוף פרק קמא דקדושיין (לט ע"א) אמר ר' אסי אמר ר' יוחנן לוקין על הכלאים דבר תורה והא אנו תנן כלאים מדברי סופרים לא קשיא כאן בכלאי הכרם כאן בהרבה

פ"ב צהר"ל אות טו. ומשום שיק' ה' מיני דגן חיובים מדאורייתא כשטת בעלי חתום' שבת דס"ח ע"א ד"ה דאית דר"ה ואילו רבננו מקומות ונשימו בצהר"ל שם אות ז. וכן פירשו את הפסוק עיר ראשונה'. עיי' תרי"ש משפטים עמ' קלז. וא"ר יאשיה הנ"ל. יב. כלאי הכרם להלן וכלאי זרעים בסמן דלקמיה [שהוא המשך סימן דגן]. ובאן כג מקום המשפט הכתוב להלן וזהו ק"י דין בלאי הכרם. יג. בתוספתא ספ"ג וכלאים. יד. ולא כרשי' מנחות טו ע"ב ד"ה קנבוס ורד"ש בכלאים פ"ב מ"ה. טז. קאי על האורס דלעיל. והוא בפ"ג פז. אולי הוא חתום ע"י רש"י אבי ר"ח הרי"ג.

הנזכר גם לעיל רס"י וס"ח ולהלן תקלב וחרתי.

	
תרנה	ספר הישר מנחות – סימן תקיט
תרנה	כלאים

אֵילָן, ותאסור מיהא מדרבנן. כדאמרין (שם) רב יוסף מערב בדווי כהדי הדדי אמר ליה אבוי והא אנן תנן הכלאי מדברי סופרים לא קשיא כאן בכלאי הכרם כאן בכלאי זדעים כלאי הכרם דכארין אסורה בהנאה בחוצה לארץ גזוזו בדו רבנן.

ואמרין נמי (שם) רב ענן רוב נהמן הוי אזלי באורחא חזי להווא גברא דודע ביני גופני אמר ליה רב נהמן לרב ענן תא"י מר נשמתיא אמר ליה רב צדיהו קיימא"י לן כ"י יאשיה דאמר עד שיודע חסד השעורה וחדשן במפולת יד. וכן צריך לפרש ק"ל כ"י יאשיה, דלא אסרו לא בארץ ולא בחוצה לארץ אלא באווח ענין.

וכמה אמוראי בחלמוד שאין סוברין כ"י יאשיה (דלא אסרו לא בארץ ולא בחוצה לארץ). כדאמרין בשבב (קלט ע"א) כשותא בכומא מהו שלח להו עירבא ולשרד לה כ"י טרפון לפי שאין בני תורה. ואמרין (שם) רב משרשיא ריב פריטי לחינוק גוי ודע ליה. כל הני לית להו כ"י יאשיה. וכוונא בדבר אחר מוצא בהודע והלחים (קלט ע"ב) דלא הוו נהניי כ"י אילעיא. רב חסדא הוה שקל מתנא דתורא^כ. וכן בתורא^כ אפי' רב נהמן עצמו אחקין חצצא בת ט' קבין. ומהמירין הין.

יז. לפננו: דתו מרי. יח. לפננו: לא קיימא לן (בהמה). וכגי' ספרנו כ"ה בחוסי' שבט קלט רע"א. יט. נכפי' אשנא דלעיל. כ. כ"ז' חסי' שם ר"ה. לי'שנא באופן אחר. כא. צ"ל כן או כעיי' דאבר רב חסדא רבי' כהנא דלא מפרש מתנא להי' בשמא. ואמרין נמי רב חסדא וכו' (עי' חוסי' שבט קלט רע"א). כב. שבט י ע"ב. גכ. צ"ל כן או כעיי': שאמר רב נהמן שם נהוג עלמא כותיה אפילו רב נהמן וכו'. (עי' חוסי' תה"ל). כד. נראה שחסר כאן. ולכאור' אחר שאמר ילא איירי אלא בחיוב ומהאויימא מסבד שאמר 'אכל מדרבנן אסירי'. וכשית' הדיאם בסי' שפט ובמשפוט דאבין' סי'. גכ. ההמשך עד סוף הדיובר לכאור' אנו מוכן. בה' כי תנא פי' רל (וכ"ה) בנשטא (פי' המקיים קוצצו). כז. קוצצו. כז. וכן הקשה הסי'מ' פ"א בחל' קלאים דגם נאכל בהמה בכלל. ועי'ס' בדרך אמנה שם בבבז"ל ד"ה אין. (ועי'ש' שכתב ילא משפט דהוא אסמכתא וגם לא

משישירישו) בית שמאי אומי' כל האילנות משיצוצאו ובית הלל אומי' החורבין משישרישו^ה והגפנים משיצעו והזיתים משיניצו ושאר כל האילנות משיצוצאו. ואמר רב אסי'ה^ה הוא בוסר והוא גרוע הוא פול הלכן. מאן תנא דשמעת ליה בוסר אין סמור לא רבנן. הרי לן דסמור לאו היינו פול. והכ"ס^ה קניז דסמור עד שיעשה כפול. ודחק הוא לאוקומה כ"י יוסי דאמר^כ סמור אסור מפני שהוא פרי.

ועוד מטעמא אחרינא אי אפשר לאוקומה כ"י יוסי, דהא ר' יוסי אפילו סמור^כ אנו אסור התנן^כ המסכן גופנו על גבי תבואה של חביוו הרי זה קידש וחייב באחריותו ר' יוסי ורי' שמעון אומי' אין אים מקריש^כ דבר שאינו שלו. אם כן מה צריך לומר קנבוס ולון אסור תורה תיפיק ליה דאין אדם אסור דבר שאינו שלי^כ.

ומצא^כ תירוצ' בחוספתא בשילוי פרק רבן גמליאל דכלאי^כ הכרם הגפנים שהשרישו והי' אלו אסורין ומקשינן ואינן מתקדשין. ואפילו הכי קשיא לי. נאין הדברים שהתוספתא אומרת מדרבנן, שהגפנים אין נאסרין אלא מדרבנן^כ. אי"כ היה לו לומר סמור אינו אסור אלא מדרבנן וההוא דעבד איסורא^כ נאסר ומדאורייתא דההוא דלא עבד איסורא לא קנסו רבנן. אלא^כ הוצרך לומר קנבוס ולון אסור תורה. גימ'צום^כ.

משבתיא שליש. כמש"כ הר"ש. יז. עיי' משנה הוצ' מכן התלמוד עמ' מ דע' 68. יח. כמס' ברכות לו ע"ב על משנה זו. יט. והיי' וכי' כפוז' בני משבש אבל הענין מוכן. מ. כפי'א דעילול' הובואה בבבכות שם. מא. נראה שצ"ל פ"י גמור או כעיי' (הרב ש') גכ. כלאים פ"ז מ"ד (וכי' כטעות ספור' במקום המסבך). גכ. וכן במשנה הוצ' מכן התלמוד. מ. משעש' שמפרש שם הרי' הגפנים הוא משום קנבוס ולון וכו', לא כחוס' שפרש' שהינתן הגפנים אכן הוא משום שאין אדם אסור דשי'ש' ותירוצ' הגמ' קנבוס ולון וכו' להסביר רק איסור הדיועס. מה ונצטאי (הרב ש'). גכ. צ"ל דכלאי' (הכרם ט"ס) פ"ד ה"י. מ. ובפריש' התוספתא נעלמו בתום דבר' רבני' ופירשו כאופן אחר. מה דצ"ל: מדאורייתא נאסר וההוא דלא עבד וכו'.

כס. בגולין כ"יי א"טא. ונצ"ל.

ושמא מה שאומר מעשה חרע כדמו של חביוו סמור. ונשתנו עד שגדלו ונעשו כפול. מעשה^כ שהיה כן הדי^כ.

תקב

ועתה אפשר לך דין כלאי זדעים. כלאי

זדעים מצטו מן התורה^כ דנתיא (מ"ק ב ע"ב) המנשח והמופה בכלאים לוקח ר' עקיבא אומר אין המקיים. ואמרין מאי עמא דר' עקיבא דתת' שוך לא חתר היתתי' אומר דין לי אלא שלא^כ תורע שלא קיים מנז' תיחל^כ עיי'סור דהוא תעבת לן. ובפרק ר' מיתח^כ ד' כלאים לא אמרין אלא משום כלאים. ועוד דאמרין דפיק לן הבש' (שם ע"א) כלאי זדעים ליתסור דהוא תעבת לן. ובפרק ר' מיתח^כ בני אילעור אומר אין על הכלאים, לא נאסרו בני נח מלביש ומלודע כלאים. לא נאסרו אלא בהרבעת בהמה והוכבת אילן. אמאי דת' בההוא קרא מיירי.

ועוד אמרין בסוף פרק קמא דקידושין (ט ע"א) לוקין על הכלאים דבר תורה והאן תנן הכלאים מוכריי' סופרים לא קשיא כאן שכלאי הכרם כאן הוכבת אילן דת' (רב) שמואל את חוקיות השמור בתולין לא חרבי' כלאים ושרד לא תורע כלאים מה בהמת' בהרבעה אין שוך בהרבעה מה בהמת' בין בארץ בין בחוצה לארץ אסור אין שוך וכו' והכתי' שוך הווא להחיי' זדעים שבחוצה לארץ. מכל' דבארץ אסירי. ובשאלתות דרב אחאי מפרש על כלאי כרסי'. והקונטרס (ר"ה הווא) פירשו

אליה^כ. ג. היינו שהדברים מנוגמים. נא וכ"ה ברש"י ר"ה סמור (ואכל לא כתי' שנשתנו וכו'). גכ. והיי' סיכוס שיי' רבני: ז' מינז' קנבוס ולון אסורין מדאורייתא: שאר זדעים מדרבנן ודוקא במינז' הנאכלין והכוהו מקיימין: הדמין לקנבוס ולון. ספק אם ידוקא רצ"ב ר"ה רובע. גכ. דאפיקי' מרש"י דס"ל דהוא דרבנן. עיי' שבט פ' ע"ב ד"ה ואתא ובבבז' גז ע"א ד"ה דגן. ובפריש"י הצאנזי למורי' דין ע"א ר"ה גז. כונסא שבח"כ פ' קידושם פ"ד. וכ"ה בפ"ה. לפננו כמנז' ג"א. גז ס ע"א. וצ"ב שיביתו של מאמר שם וראשונים). גז ס ע"א. וצ"ב שיביתו של מאמר זה בין ההוכחות דכלאי זדעים דאורייתא. גכ. כמבואר להלן ר"ה ונתיא. גכ. אין ספק שכלאי כרסי' טסי'י, שאם דברים כמתבס' הוה היה למסיר